

ეკალი

№ 2 იუმორისტულ-ზოზულიარული ჟურნალი 1908 წ.

რ ე დ ა მ ც ი ი ს ა მ ბ ა ნ

მოულოდნელი ტესნიკური დაბრკოლების გამო ეს ნომერი ნახევარი ზ უკან იკატურით გამოდის.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი.

აგენტების საეურადღებოთ!

„ეკალის“ რედაქცია უკანასკნელათ თხოვს ბათუმის, ჩოხატაურის, ჭიათურის, მიხაილოვის და სხვა აგენტებს, დაჩქარებით გაგვისწორონ მათზე დარჩენილი ანგარიშები, თორემ რედაქცია იძულებული იქნება, გამოაცხადოს მათი სახელი და გვარები, მათ საქციელს შესაფერი სახელი უწოდოს და ანგარიშები კი სხვა საშვადლებით გაასწორობიოს.

სააღდგომო ვიზიტები.

აღდგომა დღეს სავიზიტოთ ჩამორება მოვისურვ, ყელს შევიბი თეთრი ბანტი, თავს ცილინდრი დავიხურე. ღრუბლიანი დარი იყო,— საწვიმარი მოვიხურე, კონიაკი გადავკარი და მით გული გავიხურე. ფაიტონი მოსრიადლა, შიგ ჩაებძანდი, ვით ბურჯუა,

და ვიფიქრე: „ქვეყანაზე
 რათ არის, რომ ყველა სტყუა?
 თვალთ-მაქცის და ფარისევლის
 სათვალავი ნეტა თუა?
 ვინც სინდისი გადმტერა,—
 ის სინდისზე მუდამ ბზუა!“..

გავიჭიმე ფაიტონში
 და ვესტუმრე გუნდასა,
 „ნიშადურის“ ბატონ-პატრონს,
 ვინც აშტერებს ღუნდასა...
 მეტ სახელათ ეძახიან:
 „ღუნდას“ და „ღუნდას“,
 ჩემდა თავათ მე ვეძახი:
 „ესდევების წუნდას“.

ზალის კარი რომ შევადე,
 „მოღვაწეთა“ ვნახე კრება,
 მართალს გეტყვი, მათი ნახვა
 სრულებით არ მენატრება.
 სტოლი იყო სააღდგომო
 ტურფა რამეთ მოკაზმული,
 ყველაფერი ზედ ელაგა,
 რასაც ნატრობს სული, გული!..

ეროვნული საქმელებით
 სავსე იყო კიდი-კიდე;
 ნეტარებას ყველა გრძნობდა,
 კახურისა გადამკიდე.
 ასეთ კრების დანახვაზე
 უცბათ შევკრთი, დავიბნიდე,
 მარა ჩქარა გამოვერკვი
 და გონება მოვიზიდე.

„ქრისტე აღდგა“—მივულოცე
 ყველა იქ მყოფ „მოღვაწეთა“:
 აკობიას და ილიკოს,—
 თავდადებულ მოწამეთა;
 „ბატონსა“ და ფირცხალავას,—
 ხალხის მსხნელთ და მოწყალეთა;
 იასა და „ხეობელსა“,—
 საქართველოს დარაჯ-მცველთა.

გადავკოცნე არჩილიცა,
 მოვიკითხე ძველი „ლალი“,
 ვილაც მღვდელიც ბძანდებოდა,
 მარა ავარიდე თვალი.
 ამ „მოღვაწეთ“ აშვენებდა
 ზოგს ჩოხა და ზოგს ქულაჯა...
 რაი მერე, იმათ ხელში
 ეროვნული არის მაჯა.

თუმც ხალხი მათ არ აფასებს,
 მაინც არ შურთ შრომა-გარჯა!..
 ისიც ვნახე, ზოგიერთი
 ხალხს თხოვნით რომ დაეღლარჯა.
 ტოლუმბაშათ, რა თქმა უნდა,
 კაცი იყო მისაწონი,
 მეცნიერთა-მეცნიერი,
 ბრძენთა-ბრძენი თვით „ბატონი“,—
 ხან ანარქო-კომუნისტი,
 ფედერალთა ხან პატრონი,
 ესდევების ცოდვა-მადლის
 ყალბ სასწორზე გადმომწონი.
 წინ ელაგა ქართველურათ
 ყანწი, ჯიხვი, კულა, თასი,
 ოქრო-ვერცხლით მოჭედილი,
 ძველებური და ძვირფასი.

ზეწამოდგა ტოლუმბაში,
 ანგელოზის დასამზავსი,
 და წარმოთქვა: „ყმაწვილებო,
 თუმც დღეს ხალხში არ გვაქვს ფასი,
 მარა მწამს, რომ საბოლოოთ
 ჩვენ გავიტანთ მაინც ლელოს
 და დავძახოთ ჩვენებურათ:
 გაუმარჯოს საქართველოს!“..

ეს ხმა ტკბილი მოეფინა
 ჩვენი ქვეყნის მთას და მდებლოს
 და ხმა მოსცა ანარეკლი
 ამ ეროვნულ სადღეგრძელოს.
 დაფა-ზურნამ შეასრულა:
 „ყოჩაღ, ყოჩაღ! ვაშა, ვაშა“
 აკობიამ ტაში დაკრა,
 გამობტა და ითამაშა.

საცოდავათ აბანცალდა,
 იბტუნა და იფარტაშა...
 და იმასაც მიაძახეს:
 „აფერუმ“ და „ვაშა, ვაშა!“..
 მასპინძლისა სიხარულსა
 ეტყობოდა გულ-წრფელობა,
 საქება ვალიკოსი
 პურ-მარილი და ქველობა.

მასპინძელმა მოიმარჯვა
 დიდი ყანწი, ღვინით სავსე,
 და დაიწყა: „ესდევები,
 ქრისტე ღმერთო, შენ დაავსე!..
 „ნიშადურის“ მკითხველები
 გაამრავლე, აათასე,

ჩემი ღვაწლი, ჩემი შრომა,
მეუფეო, დააფასე!
გადმოხედე ჩემს „ნიშადურს,
მოეც ძალა, მოეც ღონე
და მით ყველა ჩვენი მტრები
დაამწუხრე, დააღონე!“

რა თქმა უნდა, აქაც დაკრეს
კიდევ ზურნა, კიდევ დაფი
და, ეს არის, მეც მიწყდება
მოთმინების უკვე ძაფი.

აღარ ძალმიძს მოვისმინო,
თავში ტვინი გადაბრუნდა!..
წავალ, სხვებსაც ვესტუმრები,
იმათაც ხომ ნახვა უნდა.

კრიმანჭულაძე.

კვირიდან-კვირამდე

ურწმუნო თომა. საჯაყი საქმე.

ღღეს ურწმუნოთა კვირის პირველი ღღეა. როგორც საღმრთო წერილი მოგვითხრობს, ქრისტეს თორმეტ მოციქულებში ერთი ხომ მოღალატე, გამცემი იუდა ერია, ხოლო მეორე ურწმუნო თომა. პირველმა გასცა თავისი მასწავლებელი, მტრებს ჩაუგდო ხელში და მით გოლგოთაზე აიყვანა, ჯვარს აცვა, მოკლა და დაასამარა ის, ხოლო მეორემ არ დაიჯერა, არ ირწმუნა მასწავლებლის საფლავიდან ამოსვლა, მისი მკვდრეთით აღდგომა.

რამდენათაც იუდას მოქმედება საზიზღარი და შემაძრწუნებელია, იმდენათ თომას საქციელი მოსაწონი და საქება. თომამ ექვის თვალთ შეხედა თავისი მასწავლებლის საფლავიდან ხორციელათ აღდგომას, უკვე გაცებული გვამის გაცოცხლებას. ცხადია, მას თავისი მასწავლებელი მომაკვდავ ადამიანათ მიაჩნდა მხოლოთ იმ განსხვავებით, რომ ის ახალი სწავლა-მოძღვრების წარმომადგენელი იყო,

რომ ის მხოლოთ შესანიშნავი ადამიანი იყო, რომელსაც სასწავლის ქნა, შეუძლებელის შეძლება არ ძალ-ედვა.

საღმრთო წერილს თუ დავუჯერებთ, თომას გამოცხადა მკვდრეთით აღდგომილი ქრისტე, უჩვენა მას ხელებზე და ფეხებზე ნალურსმალი ქრილობები და ამით გაფანტა მისი ურწმუნობა, მისი ექვები. ეს მართლა ასე იყო თუ არა, — ალახმა უწყის, გადაქრით არც დედასტურება შეიძლება ამისი და არც ვარისყოფა. თუ ქრისტე მკვდარი იყო, როცა დაასაფლავეს, ცხადია, ვერ გაცოცხლდებოდა, რადგან მეცნიერება ასეთ აღდგომა-გაცოცხლებას ვარს ყოფს, ხოლო თუ მკვდარი არ იყო და სიცოცხლის ნიშნები კიდევ ეტყობოდა, შესაძლებელი იყო მოსულიერებულიყო და მეგობართა დახმარებით კიდევ გამოსულიყო გამოკვებული საფლავიდან. ეს კითხვა ღღემდის გადაუჭრელი და საკამათოა, მარა ის კი ცხადია, რომ ურწმუნო თომა დარწმუნდა ქრისტეს სწავლა-მოძღვრების განუზომელ სიდიადეში და მხურვალე მონაწილეობა მიიღო მის გავრცელებაში.

და მეც, ღღემდის ურწმუნო, ღღეს გადაქრით დავრწმუნდი ჩვენი „სოციალისტ“-ფედერალისტების და მათი გაზეთების არა რაობაში. ხშირათ მინახავს ისინი უხერხულ და სამარცხვინო მდგომარეობაში ჩაყენებული, როგორც თხლესე დაქერილი ქურდი, მარა კიდევ მწამდა, კიდევ ვფიქრობდი, რომ უნებლიეთ ან შეუფხვებლათ ჩადიან ასეთ საქმეებს-მეთქი.

მოგეხსენებათ, „სოციალისტ“-ფედერალისტები სამკდრო-სასიცოცხლოთ ებრძვიან სოციალდემოკრატიას და არავითარ ხერხსა და საშვალებას არ თაკილობენ, ოღონდ კი რამე ჩირქი ჩამოსცხონ, რამე ვნება მიაყენონ და სახელი გაუტეხონ მას. ზოგჯერ მეც მიფიქრია: სანახევროთ მაინც მართალს სწერენ, თვარა ამდენი დაუბოლოვებელი ტყუილების თქმას და მოგონებას როგორ იკადრებენ-მეთქი. ჩემი მადათმი რწმენა უფრო გაძლიერდა, როცა ისინი სახელმწიფო სათათბიროს დებუტატი კარლო ჩხეიძის სიტყვებს კრიტიკულათ შეეხენ და დაგმეს. მეც ვფიქრობდი კარლო ჩხეიძეს თუ მეტი არაფერი უთქვამს,

რაც დევეშებში იყო გადმოცემული და სატახტო ლიბერალურ გაზეთებში აღნიშნული, სწორეთ დასაგმობი და სასაცილო ყოფილამეთქი. მისი სიტყვები პოლშის ავტონომიის შესახებ, დამწეულთა საკითხის შესახებ და ჩვენებური შკოლების შესახებ მართლა ისე იყო გადმოცემული დევეშებში, რომ მისი ავტორი იმედს უცრუებდა თავის ამრჩევლებს, სახელს უტეხდა სოციალდემოკრატიას.

და აკი მოხერხებულათ ისარგებლეს ფედერალისტებმა დებ. ჩხეიძის მოჩვენებული უვარგისობით. სიხარულით ცას ეწიენ ეს საბრალონი, დაკრეს ბუკსა და ნაღარას და რა არ მოჩმახეს, რა არ წაუმატეს თავისი მხრით იმ დამახინჯებულ ცნობებს!.. ახლა გამოჩნდა, რომ ამ ნაცარქეციებს ნაცრის ბლდვირი აუყენებიათ თავის „ეროვნულ“ კერასთან, ამ ბლდვირით თვალები ამოვსებიათ, დაბრმავებულან, სასაცილო მდგომარეობაში ჩაცვინულან და მით საჯაყი საქმეც მოსვლიათ!..

საქმე ისაა, რომ სათათბიროს სხდომების სრულ სტენოგრაფიულ ანგარიშებს ბეჭდავს მხოლოდ ოფიციალური ორგანო „როსია“, სადაც დებ. ჩხეიძის სიტყვებიც უცვლელათ არის დაბეჭდილი. ამ ანგარიშებიდან ვტყობილობთ, რომ დებ. ჩხეიძეს ყველა ზემოჩამოთვლილ კითხვების შესახებ ულაპარაკია ვრცლათ და დასაბუთებულათ. მის სიტყვებში ბევრი ისეთი აზრებია გატარებული და დასაბუთებული, რის განგებ გადაფუჩებას აბრალებენ მას ჩვენი ფედერალისტები. მე მეგონა, რომ მათ რამე საბუთი ქონდათ, როცა ასეთი რიხით ილაშქრობოდენ ხალხის წარმომადგენლის წინააღმდეგ, მარა, ვაი სირცხვილო, აქაც თურმე ჩვეულებრივ ქარის წისქვილებს ებრძოდენ ეს უბადრუკნი, აქაც თურმე ხელთოფელათი იბრძოდენ ეს უიარაღო მებრძოლნი!..

ყოველივე ეს მე მხოლოდ დღეს გავიგე

და ვნანობ დღემდის რათ არ ვიცოდი-მეთქი, მარა ვნუგეშობ მით, რომ ფედერალისტებმა ეს დღესაც არ იციან. აბა ვნახოთ, რას იტყვიან ეს „მოღვაწეები“, როცა გაზეთ „როსია“ს ნომრებს ჩაიგდებენ ხელში და იქ თავისი „ლამაზი თვალებით“ წაიკითხავენ დებ. ჩხეიძის მათ მიერ ყბათ აღებულ სიტყვებს.

უკულმართი

ქრისტე ქადაგობს.

პოპულარიზებული განყოფილება

ზირველი მაისი

რუსეთი ყველაფერში ჩამორჩენილია. ჩამორჩენილია დროთა აღრიცხვაშიაც. მისი კალენდარი 13 დღით უკანაა ევროპისაზე. ამიტომ იქ პირველი მაისი ჩვენებურ 18 აპრილს მოდის. მაშ, იქ დღეს 1 მაისი უკვე შესრულებული ფაქტია, იქ პირველ მაისობის დღესასწაულობა მუშათაგან უკვე დათავებულია.

მარა რათ დღესასწაულობენ 1-ლ მაისს? ვინ ან რათ უქმობს მას?

1-ლი მაისი—ეს მუშათა დღესასწაულია. ის არაა რომელიმე გმირის ან წმინდანის დღესასწაული, ის არ არის რომელიმე გენიოსის მოგონების დღე, არა, ეს მთელი კლასის, მთელი პროლეტარიატის, ამ გმირთა გმირის, დღესასწაულია. მას უქმობს მხოლოდ ის, ვინც ამ მასას ეკუთვნის, ვინც მშრომელთა ბანაკში იმყოფება.

ეს დღესასწაული დიდი ხანი არაა, რაც დაადგინეს. 1889 წელს პარიჟში შეიკრიბნენ მუშათა წარმომადგენლები ყველა ქვეყნებიდან მუშათა კლასის საერთო კითხვების გადასაჭრელათ, მათი ინტერესების ერთიანობის და საერთაშორისო სოლიდარობის გასამტკიცებლათ. მათ შეიმუშავეს ის, რაც აუცილებელია მთელი ქვეყნის მუშებისათვის, ყველა მაშვრალთათვის: 8 საათის სამუშაო დღე, მუდმივი ჯარის გაუქმება, საყოველთაო არჩევნების შემოღება და სხვ. და ამით მათ საფუძველი ჩაუყარეს ახალ ინტერნაციონალს, საერთაშორისო მუშათა სოციალისტურ პარტიების კონგრესებს და სწორეთ ამ სოლიდარობის ნიშნათ, ამ ერთობის გასამტკიცებლათ მიიღეს წელიწადში ერთი დღის დღესასწაულობა.

პირველათ ასეთ დღეთ დასახლებული იყო პირველი ეკენისთვე. ამ დღის დღესასწაულობას იცავდნენ ამერიკელები, რომელთაც ერთი წლით ადრე მოუვიდათ აზრათ მუშათა დღესასწაულის დაარსება; მარა კონგრესმა მიიღო რა მათი მართალი აზრი, ვარყო ეს

დღე და დაადგინა სადღესასწაულოთ პირველი მაისი. ამის საბუთი სულ უბრალო იყო.

მაისი გაზაფხულის თვეა, სექტემბერი კი შემოდგომის; პირველი განახლების, აღორძინების, აყვავების, აფერადების წინამორბედია, მეორე დაქანობის, დაშეშების, გაცვეთის, სიცივის წინამორბედია და ამით უფრო იმ კლასებს მოგვაგონებს, რომელნიც ბერდებიან, წარსულისაკენ იცქირებიან, ისტორიისთვის ჩასაბარებლათ ემზადებიან და არა მუშა კლასს—ამ ამომავალ გაზაფხულს კაცობრიობისას, რომელმაც უნდა გაქედოს მისი ბედნიერება და საბოლოო კეთილდღეობა.

მეორე მხრით 1 მაისის დღესასწაული ევროპაში და ჩვენშიაც მუშათა წინაპრების—ხელოსნების—ჩვეულება იყო, რის ნაშთები ჩვენში დღემდისაც არის დარჩენილი.

ამნაირათ, ისტორიული ტრადიცია და სიმვოლიური მნიშვნელობა დაედვა საფუძვლათ პირველი მაისის მუშათა დღესასწაულათ გამოცხადებას.

ასე და ამრიგათ დაწესდა პირველი მაისობა. მას დღეს მთელი ქვეყნის მუშები დღესასწაულობენ. ზოგან ვაფიცვით ეგებებიან, ზოგან ქუჩებში მანიფესტაციებს მართავენ. და ეს მათთვის აკრძალული არაა, როგორც რუსეთის უზადრუკ მცხოვრებთათვის. მარა კაპიტალისტები კი მას ყველგან მტრულათ ეგებებიან. მუშათა სოლიდარობის გამტკიცება, მათი ყელზე ბაწრის წაჭერის ნიშანია; მუშათაგან საერთო ინტერესების შეგნება და მათთვის საბრძოლველათ მოედანზე ერთსულოვნათ გამოლაშქრება—ქვეყნის მყვლეფელთა და მფლობელთა ბატონობის ადრე დასამარების წინასწარმეტყველია. და ამის შიშით თავზარდაცემულნი, ისინი მუშათა ასეთ მისწრაფებას რეპრესიებით ეგებებიან.

გასულ წელს მაგალითათ გერმანიაში ბევრმა ფირმებმა პირველ მაისობის დღესასწაულობისთვის მუშებს ლოკაუტი გამოუცხადეს და სამუშაოზე მიღების უარი უთხრა. მარა ასეთი

რეპრესიები, თავისთავათ ცხადია, ვერ შეაშინებს მუშათა კლასს.

ამ კლასმა იცის, რომ პირველი მაისი მისი **საკუთარი**, კლასობრივი დღესასწაულია. ის ამ დღეს ბურჟუაზიისაგან განმარტობული დგას და საბრძოლველათ თავის რაზმებს ათვალთვლებს. ყველა ქვეყნის მუშები ამ დღეს გამოდიან ქუჩებში და თავის ძალას აჩვენებენ მტერთა და მეგობართ. პირველთა უიშისხარის დასაცემათ და მეორეთ გასამხნეველათ. ამ დღეს ვეროპა, აზია, აფრიკა, ამერიკა და ავსტრალია, ქვეყნის ყველა მხარეები თავის მომავალ მეუფის პროლეტარიატის პირით ერთმანეთს ძმურ სალამს უძღვნიან და საკაცობრიო იდეალით გამსჭვალვას აჩვენებენ.

ამით პირველი მაისი—ეს მუშათა დღესასწაული, საკაცობრიო იდეალისთვის ბრძოლის დღესასწაულია.

არ.

სხვა-და-სხვა პოლიტიკური მოქმედება.

პოლიტიკური ცხოვრება გართულდა და გამრავალფეროვანდა. მრავალ გვარი პოლიტიკური მოძღვრება და პარტია ერთმანეთს ეჯიბრებიან და ხალხისაგან ცნობას თხოულობენ. ამავე დროს პოლიტიკური ცოდნა ძლიერ ნაკლებათაა გავრცელებული. ამიტომ ძნელი ხდება პოლიტიკაში შეგნებულათ ჩარევა, ამა თუ იმ მოძღვრების გავება და პარტიის შეგნებულ წევრათ გადაქცევა. ხშირათ კაცს რომელიმე პარტიის წევრათ მოაქვს თავი, მარა პარტიის ანბანიც კი არ გაეგება სოციალიზმში, დემოკრატიზმში, ლიბერალიზმში, ფედერალიზმში, კონსერვატიზმში და სხ. და სხ. აი, რა ისმის დღეს ირგვლივ და ვისაც კი ამ მოვლენის ანგარიშის გაწევა სურს, მას ამ მოძღვრებათა საფუძველნი მაინც უნდა ქონდეს გაცნობილი. ჩვენი მიზანია რამდენიმეთ დავებმაროთ ამ მოთხოვნების დაკმაყოფილებას და უმთავრეს მოძღვრებათა ძირითადი დებულებანი

მარტივათ გავარკვიოთ. რასაკვირველია, ეს წერილები ვერ მიცემს მკითხველს ყოველმხრივ პასუხს, სამაგიეროთ მიცემს ცოდნათა იმ ძაფს, რომლის საშვალებითაც შესაძლებელია კითხვაში არ დაიბნეს და ერთი მოძღვრება მეორესაგან მკაფიოთ გაარჩიოს. ყველაზე მეტს ჩვენში ლაპარაკობენ სოციალიზმზე და ჩვენც ამ მოძღვრებით დავიწყებთ.

1. სოციალიზმი.

სოციალიზმი ეწოდება ისეთ პოლიტიკურ მიმართულებას, რომლის მიზანია საზოგადოებაში მოსპოს ქონებრივი უსწორ-მასწორობა, ერთი მეორის ჩაგვრა—ყველფა და გამეფოს საერთო, საზოგადო საკუთრება, ნივთიერთათ გათანასწორებული საზოგადოება. ასეთი მიზნის დასახვა არ ახალია, ძველია. მას შემდეგ, რაც კაცი კაცს ჩაგრავს, ადამიანი ადამიანზე ბატონობს, არსებობენ ისეთი პირები, რომლებიც ამას ებრძვიან და მის გაქრობას ქადაგებენ. ძველ საბერძნეთში, რომში, ქრისტიანობის პირველ ხანაში, საშვალო საუკუნეებში და შემდეგ ასეთი პირები ერთობ მრავალი იყვენ. მარა ამ ხანგრძლივი დროს განმავლობაში სოციალიზმი, როგორც ერთი პოლიტიკური მოძღვრება, არ შემუშავებულა და შესაფერი ყურადღება არ დაუმსახურებია. ამ დროს სოციალიზმი იყო ან თითო-ოროლა პირის ოცნების ნაყოფი, მათ მიერ სანატრელი წყობილების აღწერა ფანტაზიის დახმარებით (მაგ. ტომას მორი) ან და რომელიმე რელიგიური სექტის პრაქტიკული მოძრაობა, ვიწრო ფარგალში წევრთა შორის ქონების გათანასწორება (პირველ ქრისტიანთა მონასტრები). ამ გარემოების მიზეზი ისაა, რომ მაშინ არ არსებობდა დაჩაგრულთა ისეთი კლასი, რომელსაც შეძლებოდა სოციალიზმისათვის ნიადაგი შეექმნა და ამ მხრით რამე მოძრაობა დაეწყო.

ასეთი კლასი დაიბადა და გამძლავრდა მხოლოთ შემდეგ, მრეწველობის აღორძინების წყალობით. ეს კლასია პროლეტარიატი. ამ კლასის განვითარებას ფებდაფებ მისდევს სოციალიზმის განვითარება და მისი ერთ უდიდეს მოძღვრებათ გადაქცევა.

პროლეტარიატის განვითარება შეიძლება გაიყოს ორ დიდ ხანათ: ერთია ის ხანა, როცა ეს კლასი არის მეტისმეტათ დაძაბუნებული, და

ჩაგრული, წვრილ-წვრილ სახელმწიფოებში გაფანტული, კლასიურ შეგნებას მოკლებული და კაპიტალისტთა უნო საწველ ფურათაა გადაქცეული. ამ დროს პროლეტარსაც დაბალი წარმოდგენა აქვს თავის თავზე; მისი აზრით ის ასეთ ბეჩავათ არის შექმნილი და ასეც უნდა დარჩეს; ის ითხოვს მხოლოდ დახმარებას და განკითხვას შეძლებულთაგან. მისი მთელი პოლიტიკური ფილოსოფია გამოიხატება შემდეგ თქმულებით: მთა და ბარი ვის გაუსწორებიაო.

მეორე ხანა იწყება იქიდან, როცა პროლეტარიატი თანდათან თავს იყრის დიდ ფაბრიკებში და სხვილი მრეწველობის მუშათ ხდება. აქ შესაძლებელი ხდება ერთმანეთთან უფრო დაახლოვება, ერთათ ბრძოლა, ეკონომიური მოძრაობის დაწყება. ამ ბრძოლაში ის თანდათან იგნებს თავის კლასიურ ინტერესებს, გრძნობს თავის თავს ერთ განკერძოებულ კლასათ და პოლიტიკურათაც იწვრთნება. ის ახლა თავის იმედს მხოლოდ თავის თავზე ამყარებს და ისტორიის შეგნებულ აგენტათ გამოდის. მისი პოლიტიკური ფილოსოფია გამოიხატება შემდეგი სიტყვებით: მუშათა განთავისუფლება თვით მუშათა საქმეაო, პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერდითო!

ამ ორმა ხანამ წარმოშვა ორნაირი სოციალისტური მოძღვრება: ერთს ეწოდება სოციალიზმი უტოპიური (განუხორციელებელი), ხოლო მეორეს—სოციალიზმი მეცნიერული ანუ მარქსისტული.

პირველი სოციალიზმი აღორძინდა მეფერამეტე საუკუნის გასულს და მეცხრამეტის დასაწყისში. მისი მამამთავრებია: სენსიმონი, ფურიე და ოვენი. ამათი აზრით სოციალისტური წესწყობილების დამყარება შეუძლია არა დავარდნილ და უფიც პროლეტარიატს, არამედ შეძლებულ და განათლებულ კლასებს, დიდი ბუნებოვან მრეწველთ, მეფეებსა და ქველნოქმედთ; საჭიროა მხოლოდ ამ ბატონების დაჯერება სოციალური წყობილების სიკარგეში, პროლეტარიატის ტანჯვა-ვაების მოსპობის საჭიროებაში. ამ მიზნით ისინი თავისი მოწოდებებით მიმართავენ გაბატონებულ კლასებს, ბურჟუაზიას, ხშირათ მეფეებს და მთავრობას. თვით ლუიბლანი, 1848 წლის

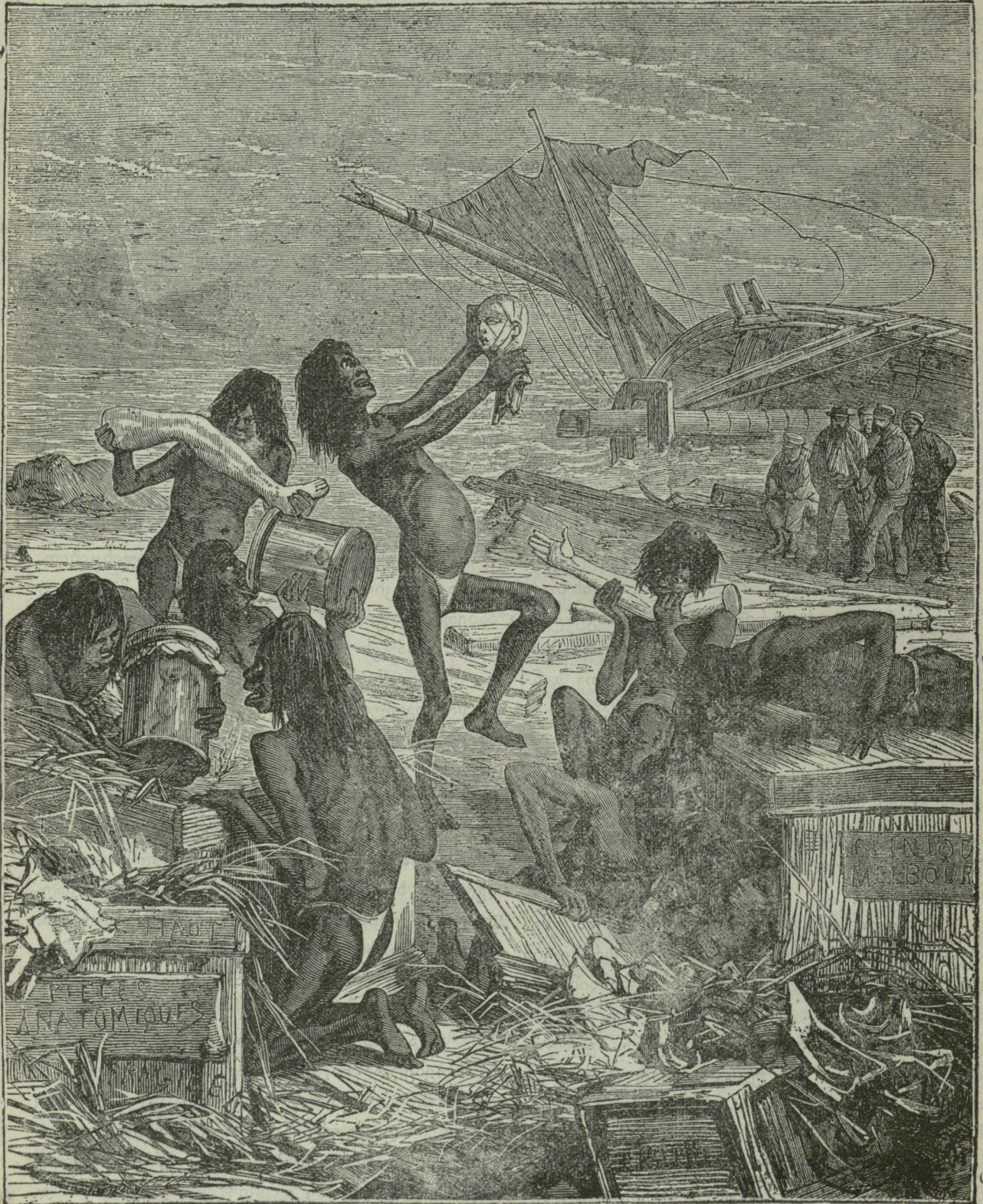
რევოლიუციის ცნობილი მოღვაწე და და მუშინდელი მუშათა მოძრაობის იდეოლოგი, თავის წიგნს: „შრომის ორგანიზაცია“, ასე იწყებს: „ამ წიგნით მოგმართავთ თქვენ, შეძლებულნო! შრომის საქმე, ეს თქვენი საქმეა“ და სხვა. ამიტომ ესენი კლასთა ბრძოლას ვარს ყოფდნენ, რადგან ამით ბურჟუაზიას გავაჯავრებთ და მუშას აღარ დაენმარებაო. ესენი არ იყვენ რევოლიუციონერები; პირ-იქით, რევოლიუცია ერთიანათ დაღუპავს პროლეტარების საქმეს, საჭიროა მშვიდობიანი გზით, შეძლებულთა მომხრობით და მორიგებით არსებული ცარცვა-ყვლეფის მოსპობაო— ამბობდნენ ისინი. ამავე დროს არსებულ წყობილებას ისინი ატარებდნენ სასტიკ კრიტიკაში, დიდებულათ ამტკიცებდნენ მის უფარგისობას.

მეორე მხრით, ამავე დროს არსებობდნენ სოციალისტ-რევოლიუციონერებიც, ე. ი. ისეთი პირნი, რომელნიც ფიქრობდნენ სოციალიზმის განხორციელებას ძალით, აჯანყებით, რევოლიუციით. ამ მიმდინარეობის მეთაურია ბაბეფი, მეფერამეტე საუკუნის გასულს (საკვდილით დასაჯეს 1795 წ.), და შემდეგ ბლანკი და ბლანკისტები. მარა ამათი აზრითაც ამ სოციალურ გადასხვაფერებაში თვით პროლეტარიატს არავითარი ადგილი არ უქერია; რევოლიუციას ახდენს არა ეს კლასი, არამედ შეთქმულთა გუნდი, საიდუმლოთ მოწყობილი ორგანიზაცია, რომელშიაც შედიან ყველა თავდადებულნი და მებრძოლნი. ესენი ივდებენ ხელში მთავრობის ძალას და მალედიან ქვევით ძალათ ამყარებენ სოციალიზმს. ასეთი შეთქმულობა ბლანკმა ორჯერ მოაწყო მეოცდაათე წლებში, მარა ორივე ჯერ უნაყოფოთ ჩაიარა.

ამნაირათ, უტოპიური სოციალიზმის დამახასიათებელია ის, რომ მის განხორციელებას ფიქრობდნენ ისეთი საშუალებით, რომლითაც ეს ყოვლად შეუძლებელია. მას ვერ განახორციელებდნენ ვერც გაბატონებულნი და ვერც შეთქმულთა მცირე გუნდი.

ამ უტოპიურ სოციალიზმს ლახვარი ჩასცა მეცნიერულმა სოციალიზმმა, რის შესახებაც შემდეგ ნომერში მოვილაპარაკებთ.

კაცის-ჭამია ველურები.